

MANİSA'DA YAPILAN BİR SEMPOZYUM

Ramazan EKİNCİ*

Celal Bayar Üniversitesi'nin desteklediği ve Mevlânâ Düşüncesi Araştırma Derneği'nin düzenlediği "*Uluslararası Mevlânâ ve Tasavvuf Geleneği Sempozyumu*" 09-10 Ekim 2010 tarihlerinde Manisa'da gerçekleştirildi.

Bilindiği üzere Mevlevilik, Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî'nin ahirete intikâlinden sonra oğlu Sultan Veled tarafından kurulmuştur. Kurulduğu XIII. asırdan itibaren yayılma sahasını genişleten tarikat, varlığını günümüze kadar devam ettirmiştir. Osmanlı coğrafyasının en uzak köşelerinde bile faaliyet alanı bulan Mevleviliğin mensupları arasında; selâtin-i Osmâniyeden, Osmanlı devlet ricâlinden, ulemâdan, üdebâdan, şuarâdan birçok önemli şahıs yer almıştır. Osmanlı Devleti'nin yıkılmasından sonra da Mevlevilik etkisini sürdürmüştür. Cumhuriyetin kurulmasının ardından çıkarılan kanunla tekke ve zaviyeler kapatıldığı halde Mevlânâ türbesi müzeye çevrilerek ziyarete açılmıştır. Bugün Mevlevilik Türkiye sınırlarını aşarak dünyanın dört bir yanında bilinen, ilgi duyulan bir tarikat haline gelmiştir. Mevlânâ'nın vefât tarihi olan 9 Aralık günü, ülkemizde her yıl "Şeb-i Arûs" törenleri düzenlenmektedir. Yurtiçinden ve yurtdışından sayısız ziyaretçinin katıldığı bu anma törenlerinde Mevlevî âyini icrâ edilmekte, tarikatın âdâb ve erkânı hakkında bilgi verilmektedir.

Mevlânâ, Mevlevilik ve tasavvuf geleneğinin tanıtılmasına katkıda bu-

* Celal Bayar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Araştırma Görevlisi, ramazanekinci@hotmail.com

lunmak üzere kurulan Mevlânâ Düşüncesi Araştırma Derneği'nin tertip ettiği bu sempozyum Süleyman Demirel Kültür Merkezi'nde yapıldı. Sempozyum, protokol konuşmalarının ardından Mevlânâ âşığı Emrah-Ceyda Altuntecim çiftinin “Aşk Yolunda Adım Adım” belgeselinin gösterimiyle başladı. Belgeselde çiftin 12 Ağustos 2010 tarihinde İstanbul'dan yaya olarak Mevlânâ'nın türbesinin bulunduğu ve Mevleviliğin en önemli merkezi olan Konya'ya doğru yolculukları; yolculuk boyunca izlenimleri, tanıştıkları kişilerle olan münasebetleri ve uğradıkları şehirlerdeki ziyaretleri gösterilmiştir. Yalova, Bursa, Bilecik, Kütahya ve Afyon üzerinden Konya'ya yürüyen çift, Mevlânâ'nın doğum günü olan 30 Eylül'de şehre ulaşmıştır. Belgeselin gösteriminin ardından Ceyda Altuntecim'e “2010 Hizmet Makamı” ödülü verilmiştir.

Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinden her birisi alanında önemli çalışmalara imza atmış birçok bilim adamının, genç edebiyat, tarih, ilahiyat araştırmacılarının ve dünyanın değişik ülkelerinden gelen (Fas, Cezayir, Ürdün, Hindistan, Azerbaycan, İtalya, Pakistan) bilim insanlarının tebliğleriyle katıldığı bu sempozyum başta Mevlânâ ve tasavvuf geleneği olmak üzere Manisa'nın da dünyaya tanıtılmasında önemli katkılar sağladı. İki gün süren ve iki salonda altmış dokuz tebliğin sunulduğu bu sempozyumda yer alan bildirilerin büyük bir kısmı; Mevlânâ'nın dünya görüşü, başta *Mesnevî-i Şerif* olmak üzere Mevlânâ'nın eserlerinin etkileri, Osmanlı coğrafyasında kurulan mevlevihaneler, önemli mevlevî şâir ve şeyhler hakkında yapılan çalışmalardan oluşmakta idi. Ayrıca diğer tarikatlarla ilgili de üç tebliğ sunuldu.

Sempozyumun açılış oturumunun başkanlığını, sempozyum düzenleme kurulu başkanı ve aynı zamanda MEDAR onursal başkanı olan Prof. Dr. Mustafa Yıldırım yaptı. Bu oturumda (11.00-12.30) Prof. Dr. İsmail Yakıt'ın “*Mevlânâ'nın Milliyeti*”, Prof. Dr. Atabey Kılıç'ın “*Mesnevi Terimleri Sözlüğü*”, Prof. Dr. Emine Yeniterzi'nin “*Mevlânâ'nın Zaman Yönetimine Dair Düşünceleri*”, Yrd. Doç. Dr. Nuri Şimşekler'in “*Mevlevî Deyimleri, Âdetler ve Gülbânklar*” ve Prof. Dr. Rahmi Karakuş'un “*Mesnevî'de Düşünmenin Değeri*” başlıklı tebliğleri sunuldu.

Açılış oturumundan sonra katılımcı sayısının fazla olmasından dolayı sempozyum iki farklı salonda yapıldı. Bu salonlardan ilkinde, Mevlânâ'nın yetişmesinde çok önemli katkıları olan hocası Burhaneddin Tirmizî'nin, ikincisine ise Mevlânâ'nın tanıştıktan sonra uğruna halkla tamamen alâkasını kestiği, medresedeki derslerini ve müridleri irşad işini bir yana bırakıp bütün zamanını kendisiyle sohbet ederek geçirdiği Şems-i Tebrizî'nin adı verilmiştir.

Burhaneddin Tirmizî salonunda yapılan birinci oturumun (14.00-15.30) başkanlığını Prof. Dr. Suphi Saatçi yaptı. Bu oturumda Prof. Dr. Ahmad Naseem Shah'ın “*The Implication of Love and Brotherhood in the Mathnavi of*

Maulana Rumi”, Prof. Dr. Osman Bilen’in “*Can Çıkmadan Huy da Çıkar: Mesnevi’de Ablaki Gelişme*”, Yrd. Doç. Dr. Abdullah Eren’in “*Mevlânâ’nın Mesnevîsi’nde Boya, Boyanma ve Boyasızlık Mefhumları*”, Dr. Alberto Ambrosio’nun “*Mevlevîlik, Batı Felsefesi ve Mistisizminin Ortak Bir Dili: İläbî Daire Sembolizmi*” ve Arş. Gör. Fatma Bengi’nin “*Mevlânâ’nın Devir Nazariyesi ile Bergson’un Yaratıcı Tekâmül Anlayışının Kısa Bir Mukayesesi*” adlı bildirileri yer aldı.

Şems-i Tebrizî salonunda yapılan birinci oturumun (14.00-15.30) başkanlığını Prof. Dr. Ayşe Üstün yaptı. Bu oturumda Prof. Dr. Dilaver Gürer’in “*Mevlânâ’nın Eserlerinde Esmâ-i Hüsnâ*”, Prof. Dr. Abderrahim Alami’nin “*Nazariyyetü’l-Muhabbe; Beyne Konya ve Gernata*”, Yrd. Doç. Dr. Sezai Küçük’ün “*Mevlevilerde Çocuk Şeybler ve Vekil Şeyblik*”, Öğr. Gör. Orhan Altuğ’un “*Konya Mevlânâ Müzesi’nde Bulunan Mevlevî Mezar Taşları’nda Hat Sanatı*”, Arş. Gör. Şelale Ana Hümme’tli’nin “*Azerbaycan’da Aşıklar Sultanı Konyalı Veli Hz. Mevlânâ ile İlgili Yazma Eserler*” başlıklı tebliğleri sunuldu.

Burhaneddin Tirmizî salonunda yapılan ikinci oturumun (16.00-17.30) başkanlığını Prof. Dr. Atabey Kılıç yaptı. Bu oturumda Prof. Dr. Âdem Ceyhan’ın “*Âdem Dede; Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Şiirleri*”, Yrd. Doç. Dr. Gülgün Yazıcı’nın “*Tâbirü’l-Mevlevî’nin Kaleminden Şeybi, Dergahı, Devri*”, Dr. Abdulkadir Dağlar’ın “*Sâkıb Dede’nin Şiirlerinde Mevlânâ ve Mevlevîyye Vurgusu*”, Dr. Turgut Koçoğlu’nun “*Mesnevi şârihi Şem’î Şem’ullâh’ın Şerb Yöntemi ile Walter G. Andrews’in Sözdizimsel Şerb Yöntemi Arasındaki Benzerlikler*”, Dr. Ahmet Tanyıldız’ın “*Ganem Dede ve Ankaravî’nin Şerb-i Mesnevî’sine Katkısı*”, Dr. Seema Arf’in “*Tüm Zamanların Bilgesi*” adlı bildirileri yer aldı.

Şems-i Tebrizî salonunda yapılan ikinci oturumun (16.00-17.30) başkanlığını Prof. Dr. Ayşe İlker yaptı. Bu oturumda Doç. Dr. Ziya Avcı’nın “*Mesnevi’de Susan Sesi Fîhi Mâfih’de Dinlemek*”, Yrd. Doç. Dr. A. Hümeyra Aslantürk’ün “*Bursevî’nin Rûbu’l-Beyân’ında Mesnevi’den Beyitler*”, Öğr. Gör. Ziya Bağrıaçık’ın “*Mevlânâ’nın Rubâîlerinde Telmihlerin İşlevsel Kullanımı*”, Dr. Süleyman Gökbulut’un “*Kemâleddîn Hüseyin Hârezmî ve Yarım Kalmış Farsça Bir Mesnevi Şerhi*”, Salih Uçak’ın “*Mevlânâ’nın Rubâîlerinde “Gönül” İstiaresi*” başlıklı tebliğleri sunuldu.

9 Ekim 2010 Cumartesi akşamı (21.00) Tamer Mutaf’ın organizasyonunu üstlendiği “Türk Tasavvuf Müziği Konseri”nin ardından açılış oturumu ortak olmak üzere iki farklı salonda gerçekleştirilen ikişer oturumla sempozyumun ilk günü sona erdi.

10 Ekim 2010 Pazar günü Burhaneddin Tirmizî salonunda yapılan üçüncü oturumun (09.00-10.15) başkanlığını Prof. Dr. Himmet Konur yaptı. Bu oturumda Prof. Dr. Suphi Saatçi’nin “*Kerkük Mevlevihanesi*”, Dr. Barihüda Tanrıkorur’un “*İkinci Manisa Mevlevihanesi*”, Doç. Dr. H. Hüseyin Adalıoğlu ve Nizamettin Arslan’ın birlikte hazırladıkları “*Bilecik Mevlevîhanesi*”, Okt. Aydın

Ayhan'ın "Balıkesir Mevlevihanesi ve Balıkesir'de Mevlevihane Vakıfları", Prof. Dr. Mehmet Demirci'nin "İzmir Mevlevihanesi" adlı bildirimleri yer aldı.

Şems-i Tebrizî salonunda yapılan üçüncü oturumun (09.00-10.15) başkanlığını Prof. Dr. Rahmi Karakuş yaptı. Bu oturumda Doç. Dr. İsmail Güleç'in "Mevlânâ'nın Mağara Anlayışı ile Eflatun'un Mağara Anlayışı Arasındaki Fark", Doç. Dr. Nezaket Memmedli'nin "Mevlânâ Celaleddin Rumi'nin Divan-ı Kebir'inde İrfanî ve Şiirsel Özellikler", Eshqane Babayeva'nın "Necip Fazıl Üzerine Mevlânâ'nın Etkisi ve Tasavvuf Geleneği", Okt. Serdar Ösen'in "Bir Tarikat Sembolünün Düşündürdükleri: Konya'da Mevlevî Sikkesi Giyenlerin Artması ve Bu Durumun Karşısında Alınan Önlemler" başlıklı tebliğleri sunuldu.

Burhaneddin Tirmizî salonunda yapılan dördüncü oturumun (10.45-12.00) başkanlığını Prof. Dr. Hüseyin Yaşar yaptı. Bu oturumda Prof. Dr. Lokman Çilingir'in "Yaşam Bilgesi Olarak Mevlânâ", Prof. Dr. Tamar Alpenidze'nin "Mevlânâ'nın Mesnevisi'nde Şeytan Simgesi", Yrd. Doç. Dr. Semra Tunç'un "Mesnevî'de Rahmet Kapısını Kapatan Hırs, Arş. Gör. Betül Güçlü'nün "Mevlânâ'nın Eserlerinde Yusuf'u Gömleğinin Kokusu" adlı bildirimleri yer aldı.

Şems-i Tebrizî salonunda yapılan dördüncü oturumun (10.45-12.00) başkanlığını Prof. Dr. İsmail Yakıt yaptı. Bu oturumda Prof. Dr. Amin Odeh'in "The Mevlevi Sufi Order under the Ottoman State: Its Inception, Its Spread and Its Social, Religious and Cultural Roles", Doç. Dr. F. Kerim Kazanç'ın "Mevlânâ'nın Düşünce Sisteminde Sebeplilik Nazariyesi", Öğr. Gör. Hülya Uzun'un "Popüler Kültürün Nesnesi Olarak "Semâ Gösterisi" ve "Semazen" Profili", Adem Bölükbaşı'nın "Tasavvufun Popüler Edebiyata Yansımaları: Mevlânâ ve Mevlevîlik Örneği", Ruhengiz Memmedova'nın "Mevlânâ Celaleddin Rumi'nin Mehemmed Hüseyin Şebriyar'ın Edebi-Bedii Yaratıcılığına Etkileri" başlıklı tebliğleri sunuldu.

Burhaneddin Tirmizî salonunda yapılan beşinci oturumun (14.00-15.30) başkanlığını Doç. Dr. Ziya Avşar yaptı. Bu oturumda Prof. Dr. Nasreddin Bouhenni'nin "En-Nedvetü'd-Düveliyye Li Mevlânâ Celâleddin er-Râmî ve mîrâsü't-Tasavvuf", Doç. Dr. Abdülkerim Bahadır'ın "Mevlânâ Öğretisinde Ölümün Mistik Anlamı ve Şeb-i Arûs", Yrd. Doç. Dr. M. Nesim Doru'nun "Mevlânâ ve Molla Ahmed el-Cezerî'de Varlığın Serüveni ve Varoluşun Sırrı Olarak Aşk", Okt. Emine Ersöz'ün "Çağdaş Arap Edebiyatçılarından Mehcer (Göç) Ekolünün ve Mevlânâ'nın Tasavvufundaki Paralel Yaklaşımlar", Arş. Gör. Nurgül Sucu'nun "Altı'nın Esrârı Ve Mesnevî-i Şerîf'in Cild Sayısına Dâir" adlı bildirimleri yer aldı.

Şems-i Tebrizî salonunda yapılan beşinci oturumun (14.00-15.30) başkanlığını Prof. Dr. Emine Yeniterzi yaptı. Bu oturumda Doç. Dr. Metin Yasa'nın "Düşünülmeyen Tanrı mı Yoksa Gizli Tanrı mı? Mevlânâ ve Nicolas of Cusa Örneği", Doç. Dr. Mehmet Temizkan'ın "Hz. Mevlânâ'nın Hz. Süleyman'ın Duasıyla İlgili Yorumu Üzerine", Yrd. Doç. Dr. Vicdan Özdingiş'in "Mevlânâ ve Eğitim", Okt. Mesut Yazıcı'nın "Mesnevî'de Gazâ Kavramı", Arş. Gör. Ali Çoban'ın "İlmî Dede

Göziyle Mesnevî: İlmî Dede ve Der Tasrîb ve Teşrîb-i Dibâce-i Hazret-i Mesnevî Adlı Eseri başlıklı tebliğleri sunuldu.

Burhaneddin Tirmizî salonunda yapılan altıncı oturumun (16.00-17.45) başkanlığını Prof. Dr. Dilaver Gürer yaptı. Bu oturumda Dr. Sibel Kılıç'ın "*Türk Resminde Bir Mutasavvıf: Erol Akyavaş*",

Süleyman Yücearslan'ın "*İzmir Mevlevihanesi'nden Şeyh Nuri Efendi ve Son Devir Mutasavvıfları*", Mehmet Altunmeral'in "*Eğirdir Mevlevihanesi*", Bahaeddin Şimşek "*Hz. Bahâeddin Veled ve Ailesinin Anadolu'daki Bir Menzili; Erzincan Akşebiri*", Yrd. Doç. Dr. Rasih Erkul'un "*Külâb-ı Mevlevî Şiirleri (Eşref Örneği)*" adlı bildirileri yer aldı.

Şems-i Tebrizî salonunda yapılan altıncı oturumun (16.00-17.45) başkanlığını Prof. Dr. Osman Bilen yaptı. Bu oturumda Doç. Dr. Firudin Qurbansoy'un "*Hz. Mevlânâ'nın Resmi*", Yrd. Doç. Dr. Mehmed Mehdi Bayat'ın "*İlâhî Aşk Şebidi Nesimi el Bağhdadi*", Arş. Gör. Sağıp Atlı'nın "*Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin Kerametleri Etrafında Oluşan Halk İnançları*", Arş. Gör. Ramazan Ekinci'nin "*Vefeyât-ı Ayvansarâyî'de Meşâyib-ı Bayramiyye*", Okt. Mehmet Gürbüz'ün "*Mevlânâ'nın Rubailerinde Bir Metafor Olarak Hayvanlar*", Ümran Uyanık'ın "*Vahidpaşa Kütüphanesi'nde Bulunan Müzehheb Bir Mesnevî-i Şerîf*", Arş. Gör. Sultan Uyanık'ın "*Neyzen Tevfik'in Yetişmesinde Mevlevîliğin Etkileri*" başlıklı tebliğleri sunuldu.

Sempozyumun son bölümü olan değerlendirme oturumuna MEDAR Onursal Başkanı Prof. Dr. Mustafa Yıldırım başkanlık yaptı. Prof. Dr. Ayşe Üstün, Prof. Dr. Atabey Kılıç, Prof. Dr. Rahmi Karakuş, Prof. Dr. Himmet Konur ve Yrd. Doç. Dr. Nuri Şimşekler'in katıldığı bu oturumda sempozyumda sunulan tebliğlerle ilgili genel değerlendirmeler yapıldı. Mevlânâ, Mesnevî-i Şerîf ve Mevlevilik üzerine yapılan çalışmaların bugün itibariyle hangi noktada olduğu bildirilerek yapılması gerekenler üzerinde duruldu.

Sempozyum süresince Süleyman Demirel Kültür Merkezi'nde Öğr. Gör. Orhan Altuğ'un tertip ettiği *Geleneksel Türk El Sanatları ve Fotoğraf Sergisi* açık tutuldu. Sergide hüsn-i hat, minyatür, ebru gibi geleneksel Türk el sanatlarının zarif örnekleri ziyaretçilerin beğenisine sunuldu.

Mevlânâ Düşüncesi Araştırma Derneği'nin başkanlığını yapan ve aynı zamanda da sempozyum koordinatörü olan Öğr. Gör. Mehmet Veysi Dörtbudak'ın büyük özverisi, sempozyum düzenleme kurulunun gayretleri, sunucu Mehmet Altunmeral'in ve sempozyumda görev alan Celal Bayar Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencilerinin de katkılarıyla bu büyük organizasyon sorunsuz bir şekilde tamamlandı.

